

ZO SZZ Skalité

Zaujímavosti do ekozáhradky a iné výpisy z literatúry:

- 1/ **Prírodné hnojiva, postreky – výpis z receptára príma nápadov a inej literatúry“**
- 2/ **Vhodné a nevhodné susedské vzťahy medzi rastlinami**
- 3/ **Zhodnotenie vylisovaných štiav**
- 4/ **Správna odroda, zaručený úspech**
- 5/ **Aloe vera - pravá**
- 6/ **Postrek Roundup**
- 7/ **Kedy vyraziť na pole**

Kostihoj:

Listy kostihoja máčame 4 týždne vo vode. Výťažok je zdrojom výborného hnojiva na rajčiny a zemiaky. Vyniká vysokým obsahom uhličitanu draselného . V kompostoch pomáha rozkladať iný organický materiál.

Žihľava je výborný prostriedok pre kŕmne zmesi pre dobytok, či už čerstva alebo sušená.

Zelené hnojenie : Na zelené hnojenie možno použiť rastliny:

facélia vrtičolistá, repka, horčica. Nikdy ich nepoužívajte tam, kde budete následne pestovať hlúbovité rastliny.

Peluška jarná poskytuje vyšší výnos zelenej hmoty – je však citlivejšia na sucho . Použiť možno aj bob obyčajný a viku jarnú.

Zázračný popol: Mnohí dlho verili, že popol je výborné hnojivo. Samozrejme je v tom kus racionálnej úvahy – vo zvyškoch po horení zostáva časť soli a minerálnych látok. Dodnes sa dreveným popolom prekladá kompost, malý diel môžete primiešať i do zemiaky pre izbové kvety.

Zelenina a hnojenie : Zelenina patrí k plodinám veľmi náročným na obsah živín v pôde. Podľa požiadaviek na organické hnojenie rozdeľujeme jednotlivé druhy do troch skupín. Z tohto delenia je treba vychádzať aj pri plánovaní osevného postupu, teda striedaní plodín na rovnakom pozemku.

Medzi rastliny pestované v prvej trati sa zaraďujú hlúboviny – kapusta, čínska a pekinská kapusta, kel ružičkový, hlávkový aj kučeravý, karfiol a brokolica. Patrí sem aj kaleráb, ktorý však neznáša hnojenie čerstvým hnojom. Ďalej je to plodová zelenina - rajčiaky, paprika, baklažán, uhorky, tekvica a melón. Z ostatných plodín patrí do trate zeler , kukurica, pór a skoré zemiaky. Všetky tieto rastliny treba hnojiť odležaným hnojom, kompostom alebo zeleným hnojivom.

Zelenina druhej trate vyžadujú pôdu v starej sile. Sejeme ich po plodinách prvej trate. Znamená to, že čím viac dáme živín rastlinám prvej trate, o to väčšia zásoba zostane plodinám druhej trate. Tieto plodiny vyžadujú vysoký obsah humusu. Patrí sem koreňová zelenina okrem zeleru, cibuľoviny s výnimkou póru a listové rastliny – šalát a špenát.

Medzi plodiny tretej trate patria strukoviny /hrach , fazuľa, bôb/ a koreninové vňaťové zeleniny /kôpor, medovka, majorán, mäta a pod./. Ďalej sem patrí mrkva, cibuľa, cesnak, šalát, špenát, obzvlášť keď sa hnoji kompostom a vhodnými priemyselnými hnojivami.

Sejeme ich po plodinách 2 trate.

Osobitnú skupinu, pokiaľ ide o výživu tvoria vytrvalé zeleniny ako je rebarbora, špargľa, chren, ligurček, topinambury. Tie vyžadujú dôkladnú prípravu pôdy a výdatné vyhnojenie pozemku pred výsadbou spolu s pravidelným prihnojovaním v ďalších rokoch.

Staré dobré rastlinné postreky. Môžeme ich zaradiť do 6 skupín:

Biozáhradkári využívajú proti chorobám a škodcom rastlín výluhy či extrakty z rastlín , tzv. fytoterapia v ochrane rastlín. Tieto metódy ochrany nie sú nové, používali ich už naši predkovia, vytlačili ich však pesticídy / chemické ošetrovanie rastlín, ktoré bolo účinnejšie, praktickejšie avšak zdraviu škodlivé a v prírode likvidačné/ Zväzy pre alternatívne poľnohospodárstvo v jednotlivých krajinách vydali návody a receptúry na použitie výluhov, nálevov, macerátov

a extraktov z rastlín , ktoré možno pri fytoterapii využiť. Pre potreby fytotherapie si môžu záhradkári sami zbierať rastliny . Treba ich zbierať len čerstvé a zdravé v optimálnom čase určenom pre ich zber a sušiť prirodzeným spôsobom / nie na prudkom slnku a na ohrievačoch / pri teplote do 30 stupňov C. Usušené rastliny sa uchovávajú v papierom vreci alebo v papierových krabiciach na suchom mieste. Z čerstvých alebo sušených rastlín pripravujeme:

1. Skupina - BR – Bylinné roztoky. Na prípravu potrebujeme väčšiu nádobu., najlepšie plastovú. Do nádoby dáme rastliny zalejeme najlepšie dažďovou vodou, prikryjeme tak, aby mohol prúdiť vzduch. Zmes denne premiešame. Po 10-14 dňoch je všetko hotové. Zmes pri miešaní nepení.

2. Skupina – BO - Bylinný odvar. Bylinky vhodíme do nádoby, zalejeme horúcou -vriacou vodou. Prikryte necháme 24 hodín vylúhovať, potom precedíme. Odvar vydrží v chlade týždeň. Alebo rastliny namočíme na 24 hod. v teplej vode a potom ešte 20 minút povaríme na miernom ohni.

3. Skupina BN - Bylinný nálev – Bylinky sa namočia na 24 hodín do nádoby s vodou, potom sa nechajú asi 20 minút variť na miernom ohni a po vychladnutí sa nálev precedí. Na chladnom mieste vydrží týždeň. Alebo bylinky sa máčajú v horúcej vode najmenej 24 hodín.

4. Skupina BV- Bylinný výluh . Na byl. výluh sa hodia len čerstvé bylinky, tieto sa namočia do vody na 24 hodín. Precedený výluh sa musí použiť v ten istý deň

PVV – Prekvasený vodný výluh – Rastliny necháme v sude alebo v inej nádobe kvasiť s dažďovou vodou pri dennom premiešavaní.

KVV – kvasný vodný výluh – časti rastlín sa nechávajú v dažďovej vode na slnku máčať približne 3-4 týždne.

5. Macerát – M – kvety rastlín sa máčajú v studenej vode do 3 dní **tak, aby nekvasili** a potom sa výluh scedí

6. Extrakt – E – Zvlhčené kvety alebo súkvetia sa pokrajajú nadrobno alebo rozmixujú a prelisujú cez jemno sitko alebo plátno a extrakt sa uloží do fliaš.

Takto pripravené preparáty z rastlín sa používajú buď riedené alebo neriedené na postrekovanie rastlín alebo zálievky do pôdy.

Rastliny a ich použitie:

Rastlina /podľa abecedy/ Príprava a použitie

Aksamietnica /Tagates/ - celá rastlina v čase kvitnutia	3 kg suchých rastlín zaliat' 10 l teplej vody a máčať 48 hod. – precediť. a/ postrek roztokom s pridaním pracieho mydla ničiť vošky na bobuľovinách a hubové choroby b/ dezinfekcia hl'úz gladiol
Baza čierna	1 kg čerstvých listov na 10 l vody . nezriedený roztok na používa proti hrabošom
cesnak	700 g neošúpaných posekaných strúčikov na 10 l vody. Nezriedený odvar sa používa ako postrek proti roztočom pri jahodách a proti hubovým chorobám
cesnak	150 g rozdrveného cesnaku zaliat' 10 l vody, pridať 2 čaj. lyž. parafínu, 24 hod. vylúhovať, prípadne pridať 100g mazľavého mydla premiešať a prefiltrovať. Neriedeným nálevom postriekať rastliny pri napadnutí baktériových chorôb, vošiek, roztočov alebo hrdze. / Preventívne na začiatku kvitnutia rastlín stačí 75 g cesnaku bez prísad - 3 krát postrek v 3 dnových intervaloch.
cibuľa	50 g šupiek na 10 l vody odvar slúži ako postrek na izbové rastliny roztok zasa proti vrtivke mrkvovej
cibuľa	a/500g zaliat' 10 l vody, 24 hod. vylúhovať. 10 x zriediť vodou a ošetriť pôdu pri prvom napadnutí hubových chorôb, zemiaky, jahody ap b/ 200 g zaliat' 10 l vody a neriedeným nálevom postriekať

Horčica roľná semeno	<p>rastliny v období náletu hmyzu vrtivky mrkvovej 200 g semena rozdrveného na prášok zaliať 10 l vody a roztokom postriekať jablone po odkvitnutí – proti roztočtu jabloňovému</p>
Chren dedinský	<p>Neriedeným nálevom z 300 g listov a koreňov na 10 l vody. Postrekovať kvety v období kvitnutia proti monolióze jadrovín a kostkovín</p>
Kapsička pastierská- celá rastlina	<p>Macerát z 500g čerstvej rastliny /50 g sušenej/ na 5 l vody, zriediť na zálievku v pomere 1:3 a na postrek 1:5 aplikovať na jar a v lete pri únave pôdy</p>
Lopúch väčší zelené listy	<p>3 kg listov zaliať 10 l vody, nechať 3 dní vylúhovať, precediť a postriekať zeleninu proti húseniciam na kapuste, reďkovke a inej zelenine</p>
Orličník obyč. Listy	<p>Výluhom zo 100g sušenej rastliny na 10 l vody. 10 krát zriedeným /1:10/ postrekovať v predjarí proti voškám</p>
Ostrôžka poľná celá rastlina	<p>1 kg sušenej byliny nazbieranej na začiatku kvitnutia zaliať 10 l vody, vylúhovať 48 hod., prefiltrovať a hneď postrekovať rastliny proti húseniciam, moličke kapustovej, mlynárikovi kapustovému, mlynárik ovocný, chrobákom, mere jabloňovej, priadkovec, obrúčkový, mníška zlatoritka a veľkohlavá</p>
Palina pravá rastliny a kvety	<p>a/ 300 g čerstvej /30g sušenej/ rastliny zaliať 10 l vody a mačať asi 4 dni neriedeným výluhom postrekovať rastliny b/ do uvedeného výluhu pridať 1% vodného skla a nezriedeným výluhom postrekovať na jar a jeseň; c/ neriedeným výluhom v bode b/ postrekovať v období náletu hmyzu Postrek je účinný proti: húseniciam, mravcom, hrdzi vejmutovkovej na ríbezli, reotočce na jahodách a černiciach, vrtívke mrkvovej, mlynárikovi kapustovému obalovaču jabloňovému.</p>
Paprad' samčia listy	<p>1 kg čerstvých alebo 100 g sušených listov zaliať 10 l vody, máčať 3-4 dni a výluhom 10 krát riedeným urobiť zimný postrek ovocných stromov proti pukliciam, štítničkám a voške krvavej</p>
Praslička roľná celé rastliny bez koreňov	<p>a/ Prekvaseným vodným výluhom 1 kg čerstvých alebo 150 sušených rastlín na 10 l vody 5 krát zriedeným pravidelne po celý rok ošetrovať pôdu proti pôdnym hubám b/ k odvaru v bode a/ pridať 0, 5 % vodného skla. 5 krát zriediť vodou a pred pučaním viackrát postriekať ovocné dreviny proti múčnatke, monolióze, hrdzi, chrastavosti, kučeravosti broskýň c/ odvarom z 50 g sušenej rastliny na 1 l vody, 5x zriedeným s pridaním 0,3 % mazľavého mydla a 5x zriedeným príslušným kvasným vodným Postrekovať rastliny proti voškám, roztočom a na posilnenie rastlín</p>
Praslička	<p>1 kg čerstvej alebo 150 g sušenej vňate na 10 l vody. Po zriedení 1:10 ako postrek proti hubovým ochoreniam /preventívne/</p>
Púpava lekárska listy a korene	<p>200-300g rozdrvených koreňov alebo 400 g rozdrvených listov zaliať 10 l vody, nechať vylúhovať 2-3 hod., precediť a ihneď postrekovať ovocné stromy v čase pučania a po odkvitnutí v 10 – 15 dňových intervaloch</p>
rajčiaková vňať	<p>kúsky rajč. vňate zaliať vodou, aby boli ponorené. Roztok riedte vodou v pomere 1:1 a používajte na ničenie vošiek alebo ako zálievku proti krutom a myšiam. Opakujte niekoľkokrát.</p>
Rajčiak jedlý výhonky a listy	<p>a/ 4 kg čerstvej alebo 0,4 kg sušenej hmoty zaliať 10 l vody a pomaly variť 30 min., precediť, zriediť 2x a pridať 40 g mazľavého mydla</p>

- proti voškám, roztočom, bzdochám, húseniciam mlynárika kapustového a skočkám
- b/ neriedeným macerátom z 2 hrstí rozdrvenej vňate vylúhovanej 2 hod. v 2 l vody postrekovať hľuboviny v období náletu mlynárika Kapustového
- Rebarbora vlnitá listy** Nálevom z 1 kg listov na 10 l vody postrekovať v období vegetácie porasty fazule a cesnaku proti moličke cesnakovej a voškám na fazuli
- Rebarbora** 1 kg čerstvých listov na 10 l vody. Nezriedený odvar je vhodný na likvidáciu čiernych vošiek na fazuliach
- Rumanček kamilkový- kvety** Nálev alebo odvar z 50 g sušeného kvetu na 10 l vody použiť v lete na postrek alebo zálievku rastlín na posilnenie rastlín proti chorobám a škodcom
- Stračonôžka korene** 100 g rozdrvených koreňov zaliať 10 l vody a nechať Roztokom postrekovať pri výskyte húseníc
- Štiavec tupolistý korene** Extraktom zo 150 g koreňov a 1 l vody postrekovať na jar jablone a porastý uhoriek proti múčnatke.
- Vratič obyčajný rastliny a kvety** Nálevom alebo odvarom z 300 g čerstvej alebo 30 g sušenej rastliny na 10 l vody postrekovať rastliny:
-po celý rok, najmä na jar a jeseň
-v období náletu hmyzu proti mravcom, voškám, pandravám, vrtivke mrkvovej, mlynárikovi kapustovému a obal'ovaču jabloňovému
- Žihľava** 1 kg čerstvej alebo 250 g sušenej vňate na 5 l vody. nezriedený výluh je účinným prípravkom proti voškám, roztok sa riedi 1:10 a slúži ako hnojivo
- Žihľava** a/ Prekvaseným vodným výluhom z 1 kg čerstvých alebo 200g sušených rastlín na 10 l vody 20 krát zriedeným zalievať sadenice, máčať korene pred vysádzaním a zalievať riadky pred vysádzaním na podporu rastu rastlín.
b/ výluhom uvedeným v bode a/ pred pučaním púčikov ošetriť konáre a výhony stromov a krov proti chloroze
c/ macerátom z 1 kg čerstvých rastlín na 10 l vody macerovaným 12 hod. ošetriť konáre a výhony rastlín proti voškám
d/ kvasným vodným výluhom z 1 l získaného podľa bodu a s pridaním 0,5 l odvaru z prasličky a 50 x zriedeným roztokom ošetriť výhony a mladé listy stromov a krov pred tvorbou listov a kvitnutím pre posilnenie rastlín proti voškám a roztočom
- Žihľava :** Natrhajte žihľavu , zalejte vodou a každý deň prisypťe za hrst' kostnej mučky. Po 6 ich týždňoch sced'te a v pomere 10:1 / na 10 dielov vody 1 diel roztoku/ polievajte rastliny. Nevýhoda je odpudivý zápach.
- Žihľava –** Chráni proti chorobám, škodcom a podporuje rast rastlín:
Ešte jeden recept: 3 kg čerstvej alebo 1 kg sušenej na 10 litrov vody. Necháme asi 14 dní vylúhovať. Obsah občas premiešame. Po vylúhovaní zlejte a použite ako postrek proti voškám . Jeden liter stačí na zriedenie 10 až 15 litrov vody.

Ohorky z cigariet alebo tabak rozpustený vo vode / konzistencia a zápach sa vyšplhajú na maximum/ sa využívajú ako postrek v boji proti voškám. Niektorí záhradkári na túto metódu prisahajú aj dnes.

Húsenice na stromoch : okolo pňa upevnime dva kruhy, jeden zinkový, druhý medený a to tak, že dokonale na kmeň i na seba priliehajú. Dotýkaním oboch kovov nastane galvanické napätie a hmyz pri lezení je omráčený alebo usmrtený el. prúdom.

Baklažán je magnetom pre všetky možné hmyzie škodce / vošky, molice, strapky a pod./ Dobré slúži ako lapač v skleníku alebo fóliovníku, ktorý sa následne ošetri chemicky. Chemicky ošetrené plody sa nezbierajú.

Pozor pri použití si nezmýľte roztok s odvarom, s výluhom alebo nálevom a pod., najmä pri riedení.

Nesprávnym riedením môžete spáliť listy rastlín.

2/ Vhodné a nevhodné kombinácie rastlín- medzi rastlinami majú vládnuť dobré susedské vzťahy.

Medzi užitočné vzťahy patria: vzájomné opeľovanie, odpudzovanie škodcov výlučkami, zvyšovanie odolnosti voči baktériám a hubovým ochoreniam, oslabenie škodcu pri vyhľadávaní hostiteľskej rastliny – podľa čuchových vnemov, ochrana proti vetrom, možnosť ovíjania sa a ďalšie.

Pri ochrane stromov a kríkov pomáhajú:

- chren pod stromami proti monilióze,
- cesnak a cibuľa medzi ovocnými stromami, egrešmi, viničom a jahodami proti plesni sivej
- palina – pri ríbezl'ových kroch proti hrdzi ríbezl'ovej,
- kapucínka väčšia, saturejka záhradná, vratič obyčajný a levanduľa lekárska pod ovocnými stromami a krami proti voškám,
- komonica lekárska pod ovocným stromami proti myšiam a ostatným hlodavcom

Pri ochrane zeleniny, zemiakov a okrasných plodín pomáha:

- cibuľa a pór medzi hlúbovinami proti nádorovitosti hlúbovín,
- kôpor, rajčiaky, šalvia, tymian, mäta pieporná, zeler, palina pravá a pór medzi hlúbovinami proti mlynárikovi kapustovému,
- mäta prieporná a palina medzi hlúbovinami proti skočkám.
- horčica a aksamietnica okolo rajčiakov, zemiakov a ruží proti háďatkám,
- aksamietnica medzi cesnakom proti háďatku zhubnému,
- horčica, šalvia a tymián medzi zeleninou a kvetmi proti slimákovi,
- mrkva medzi cibuľou proti kvetárke cibuľovej,
- chren a hluchavka na okraji zemiakov proti pásavke zemiakovej,
- saturejka medzi fazuľou proti voškám
- kôpor medzi mrkvou proti vrtivke mrkvovej,
- nechtík lekársky pri zemiakoch a jahodách proti háďatku,
- cibuľa vysadená s cesnakom zabraňuje hnilobe cesnaku,
- hlávkový šalát ochraňuje proti drôtovcom

V praxi ekozáhradkárov sa osvedčili najmä tieto dvojice:

Cibuľa – karotka, mrkva – kôpor, hrášok – hlúboviny, cibuľa alebo pór – hlúboviny, šalát - reďkovka

Zeler – hrach, rajčiaky – cesnak. Špenát sa dobre znáša so všetkými druhmi.

Z trojíc najmä: mrkva – kôpor – pór, kukurica – fazuľa popínava – uhorky, mrkva – kôpor – cesnak,

Cibuľa – karotka – kaleráb, reďkovka - hrach – mrkva, šalát – cibuľa – reďkovka.

Nevhodné kombinácie rastlín:

Zlé alebo menej vhodné vzťahy spôsobujú najmä slabší rast susedných plodín. Niektoré rastliny lákajú škodcov, ktorí ohrozujú susedné rastliny. Iné druhy sa nežiaducim opelením vzájomne krížia / napr. uhorky a tekvice a pod. Podľa ekozáhradkárov ako nevhodné sú najmä tieto kombinácie:

- cesnak s hlúbovinami a strukovinami,
- cibuľa s hlúbovinami, reďkovkou, strukovinami a zemiakmi,
- fazuľa kríčková s hrachom a cibuľovinami,
- hrach záhradný s cibuľovinami, fazuľou, rajčiakmi a zemiakmi
- petržlen so šalátom a kapustou,
- rajčiaky s uhorkami, kapustou, hrachom, mrkvou, tekvicou, kukuricou a cuketami / rajčiaky slabšie rodia aj v blízkosti ríbezli, marhuľových stromov a zemiakov /,
- reďkovka s uhorkami, tekvicou a cibuľou,
- šalát s petržlenom a zelerom,
- špenát s cibuľovinami a uhorkami,
- zeler so šalátom, kukuricou a zemiakmi,

- hlúbovininy s cibuľovínami, zemiakmi a s hlúbovinami navzájom,
 - červená repa s pórom, mrkvou, rajčiakmi, kukuricou a zemiakmi,
 - jahody s uhorkami, kelom a zemiakmi,
 - zemiaky s rajčinami, zelerom, uhorkami, hlúbovinami, hrachom, tekvicou, ríbezľami a egrešom
- Tieto rastliny sa snažíme pestovať s čo najväčším odstupom lebo do ovzdušia vylučujú látky, ktoré negatívne pôsobia na rast susedných plodín.
- Neodporúča sa opakované toho istého druhu po sebe na jednom záhone.
- Nevhodné je po sebe pestovať: pre uhorky sú nevhodnou predplodinou hlúbovininy a rajčiaky.
- Po hlúbovinách je nevhodné pestovať reďkovku. Po cibuľovínach hrach.

3/ Zhodnotenie vylisovaných šťiav

Mal by som jednu zaujímavú otázku k muštovaniu jablk.

Kto pozeral tel. reláciu Galileo dňa 7.2.2013 mi to potvrdi. V tejto relácii bolo uskutočnené hodnotenie jablkových šťav.

Konkrétne:

- 1/ Šťava vyrobená odšťavovačom zakúpeným v obchode cca za 160 Eur
- 2/ Šťava vyrobená veľkovýrobou a predávaná v obchode
- 3/ Šťava vyrobená na požiadanie firmou Angelika t.j. takou istou formou ako ju spracúvame my v muštárni.

Prvenstvo vyhrala firma Angelika, ktorá na požiadanie- objednanie príde až k zakazníkovi domov a na mieste odšťavi jablka. Cena za liter vylisovanej šťavy je účtovaná podľa vzdialenosti a taktiež od vylisovaného množstva. od 0,70 až 0,90 Eura. Šťava takto vylisovaná a zakonzervovaná pri 78 st. celzia vydrží so zárukou 1 rok. Podľa mojej skúsenosti až 2 roky.

Na druhom mieste sa umiestnila šťava vyrobená odšťavovačom

Kvalita šťavy vyrobená odšťavovačom bola najvyššia ale len na kratky čas po odšťavení. Na zavaranie nevyhovujúca lebo v malom množstve a pomalom odšťavovaní šťava rýchlo okysličovala.

Kvalita šťavy veľkovýrobou a predávaná v obchode je riedená vodou, je aromatizovaná, vyrobená z jablk podradnej kvality. Pre zaručenie doby spotreby sú pridávané rôzne chemické prostriedky.

Chcem týmto poukázať na naše vyhody muštovania v našej obci. Nebudem hovoriť o cene, tá je neporovnateľná. Chcem sa vyjadriť ku kvalite šťavy vylisovanej v našej muštárni. Samozrejme, že kvalita závisí od kvality, odrody jablk. Z kyslých jablk nemôže byť šťava sladká a opačne. Kvalitu ovplyvňujú aj ďalšie skutočnosti a to. Dôkladné prebratie a umytie ovocia. Len par zahnitých jablk znehodnotí celý obsah. Po vylisovaní čím skôr šťavu zakonzervovať pri 78 st. celzia. alebo inak ošetriť, napr. Chrenom alebo dať do fliaš a do mrazničky. Ja osobne uprednostňujem konzervovanie pri teplote 78 st..

Jen na každom z nás čo si vyberie. Ak máte možnosť vyrobiť šťavu z vlastných jablk neváhajte, táto je určite najzdravšia. Vieme ako sme striekali, hnojili.

V poslednom rade každý záhradkár má pri muštvaní zľavu.

4/Správna odroda, zaručený úspech

Má na kvalitu plodov a výšku úrod vplyv len výber odrody?

Niektoré vlastnosti môže ovplyvniť aj pestovateľ. Ako príklad môžeme uviesť nadmernú úrodu, keď plody bývajú podstatne menšie. Vyhnúť sa tomu dá reguláciou rodivosti rezom a prebierkou plodov. Kvalitu plodov, horšie vyfarbenie šupky i horšie chuťové vlastnosti ovplyvňujú vysoké úrody takmer všetkých ovocných druhov.

Aj kvalitná odroda vysadená na zlom stanovišti z hľadiska pôdnych a klimatických podmienok nemusí priniesť očakávané výsledky. Záhradkár by mal tieto základy ovládať, lebo on rozhoduje o podmienkach, do ktorých danú odrodu vysadí. Na úspešné pestovanie bude vplyvať nielen výber stanovišťa, ale aj pestovateľská technológia, ako tvarovanie stromov, rez, výživa, zvlaha, regulácia rodivosti, ochrana proti jarným mrazom, ochrana proti škodcom a chorobám. Samozrejmosť vo výsadbe musia byť vhodné opelovače, predovšetkým pri cudzoopelivých ovocných druhoch, medzi ktoré patria jablone, hrušky a

väčšina odrôd äerešni. Aj niektoré od rody sliviek, marhuli višni vyžadujú vo výsadbe prítomnosť inej odrody na dosiahnutie spoľahlivej úrody. ♦

Kde robia záhradkári chyby ■ pri výbere odrôd?

Pestovateľ vie najlepšie charakterizovať oblasť, lokalitu a stanovište, kde chce vysadiť jednotlivé ovocné druhy a vybrané odrody. Do úvahy by mal brať aj skúsenosti miestnych ovocinárov. Záhradkár si môže vysadiť marhule i broskyne aj vo vyšších polohách, v oblasti Kysúc, Oravy či Liptova a môže dosiahnuť aj dobré úrody, ale s veľkým rizikom. Ak do vyšších polôh vysádza teplomilné druhy, treba vybrať odrody skoršie dozrievajúce a odolné proti nízkym teplotám.

Pri slivkách, hruškách či jabloniach do vyšších polôh nevyberáme odrody, ktoré v teplých oblastiach dozrievajú v polovici septembra až v októbri, lebo majú vysoké nároky na teplo a dostatok slnečného svitu. V týchto polohách ich plody nedosiahnu požadovanú veľkosť, vyfarbenie a napokon ani chuť. Dôležité je vybrať odrody známe a overené v danej oblasti. Nie všetky novinky prinesú pestovateľovi očakávané potešenie.

***) Aké informácie nesmieme > zanedbať pri výbere? •** Vhodnosť do pestovateľskej oblasti.

/Termín dozrievania./ Odolnosť proti chorobám z hľadiska tolerancie alebo rezistencie s minimalizáciou chemických vstupov.

/ Vhodnosť na priamu konzumáciu alebo na spracovanie.

Najžiadanejšie sú rezistentné jablone

Zvýšený záujem o pestovanie rezistentných odrôd v ekologických sadoch pravom patrí odrodám Júlia', 'Topaz', 'Rubinola', 'Rosana', 'Melódie', 'Rajka', 'Goldstar', 'Svatava' a ďalším. Do predaja sa dostanú aj iné perspektívne odrody rezistentné proti chrastavosti z českej republiky, ako 'Sínus', 'Orión', 'Lipno', 'Rozela', 'Lu-na', 'Opál', 'Heliodor', 'Red Topaz

Z najvýznamnejších, najviac pestovaných európskych odrôd sú v sortimente 'Golden Delicious', 'Braeburn', 'Fuji', 'Gala', 'Granny Smith', 'Jonagold', 'Jonagored' a 'Pinová'.

Ktoré odrody sú vhodné na Skalitom? Poradme jeden druhému!!!!

Odrody jabloni, hrušiek atď.

Jablone	Stredné a vyššie polohy	'James Grieve Red', 'Júlia', 'Akane', 'Aneta', 'Diadém', 'Angold', 'Domino', 'Florina', 'Šampión', 'Rubín', 'Rajka', 'Rosana', 'Melódie', 'Goldstar', 'Hrivna', 'Jonald'
	Rezistentné proti chrastavitosti	'Júlia', 'Príma', 'Florina', 'Goldstar', 'Melódie', 'Otava', 'Rajka', 'Rosana', 'Selena', 'Svatava', 'Topaz', 'Vanda', 'Viktória'
Hrušky	Stredné oblasti	'Clappova', 'Diana', 'Radana', 'Williamsova časlavka', 'Konferencia'
Broskyne	Veľmi skoré	neodlučiteľné od kôstky - Harbinger', 'Fénix', 'Favorita Moretlini 3'
	Skoré a stredne skoré	čiastočne odlučiteľné od kôstky-luna', 'Dixíred', 'Earliglo', 'RoyalGlory', 'Albatros', 'Harbnté', 'Belmondo'
	Stredne skoré	dobre odlučiteľné od kôstky-'Fertilia Morettini', 'Flavortop', 'Sunhaven', 'Redhaven'
	Stredne neskoré	dobre odlučiteľné od kôstky - Radosť', 'Envoy', 'Fairhaven', 'Halehaven', 'Flamin-go', 'Miss Itália', 'Burbank Júly Elberta'
	Odolnosť proti jarným mrazom	stredne odolné - Envoy', 'Favorita Morettmi 3', 'odolné - Fénix', 'Flamingo', 'Radosť', 'Flavortop', 'Earliglo', 'Harbrite', 'Redhaven', 'Sunhaven', 'Suncrest', 'Cresthaven'
Marhule	Veľmi skoré	'Aurora', 'Leskora', 'Lejuna', 'Veselka', 'Karola'
	Skoré a stredne skoré	'Goldrich', 'Harcoť', 'Legolda', 'Pinkcoť', 'Sylvercoť', 'Orangered', 'Hargrand', 'Svatava', 'Velita'
	Na priamu konzumáciu	'Veselka', 'Veharda', 'Velbora', 'Vesprima', 'Vestar', 'Barbora', 'Vemina', 'Velita', 'Vesna', 'Bergeron', 'Goldrich', 'Sylvercoť', 'Pinkcoť', 'Orangered', 'Hargrand'
	Na spracovanie	'Veecoť', 'Bergeron', 'Hargrand', 'Harlayne', 'Veharda', 'Vegama', 'Vemina', 'Vesprima', 'Lejuna', 'Leskora'
	Vyššia odolnosť proti mrazom	'Veharda', 'Vegama', 'Lejuna', 'Leskora', 'Bergeron', 'Vesna', 'Velita', 'Vestar', 'leronda'
	Vysoké úrody	'Lejuna', 'Leskora', 'Bergeron', 'Velita', 'Vemina', 'Veharda', 'Veecoť', 'lerosa', 'Legolda', 'lemeda', 'Pinkcoť', 'Sylvercoť'
Slivky a ringl.	Skoré	'Ruth Gerstetter', 'Herman', 'Katinka', 'Tegera', 'Čačanská raná', 'Opál', 'Tipala'
	Stredne neskoré	Čačanská lepotica', 'Hanita', 'Valor', 'Čačanská rodná', 'Stanley', 'Gabrovská', 'Valjevka'
	Neskoré	'Anna Späth', 'President', 'Joio', 'Top', 'Tophit', 'Topper'
	Veľmi	'Elena', 'Presenta'

	neskoré Stredné a vyššie oblasti	'Gabrovská', 'Katinka', 'Tegera', 'Cačanská lepotica', Althanova ringlota'
Čerešne	Srdcovky	zrelosť v prvom čerešňovom týždni: 'Rýchlica', 'Rivan' zrelosť v druhom čerešňovom týždni: 'Karešova', 'Gaštanka'
	Polochrupky	zrelosť v treťom čerešňovom týždni: 'Burlal'
	Chrupky	zrelosť v štvrtom až piatom čerešňovom týždni: 'Regina', 'Kordia', 'Sam', 'Techlo-van', 'Van', 'Vanda'
Višne	Skoré	'Meteor korai', 'Favorit', 'Érdi Bôtermô'
	Stredne skoré	'Újfehértói Fúrtôs'
	Stredne neskoré	'Fanal'
	Neskoré	'Morela neskorá'
	Stredné a vyššie	'Fanal', 'Morela neskorá'

5/ Aloe vera - pravá

- ľudovo liečivý kaktus má veľké množstvo blahodarných, zdraviu prospešných a liečivých využití. Je to skutočne lekárňou v rastline

Podrobnejšie informácie nájdete v knihe Aloe pravá od Lee Faberovej, taktiež v Českom záhradkárovi 12/2011.

Prvé správy o jej liečivých účinkoch sú staré 3500 rokov. Koncom 20. storočia bola podrobená mnohým výskumným testom, ktoré mali preukázať účinky v liečbe rakoviny a AIDS. Väčšina testov jednoznačne nepreukázala účinky a tak nebola uznaná ako liečivo pre uvedené choroby. Zostáva však stále v pôvodných, storočiami overenými, doporučeniami užívať gél pri liečbe kožných onemocnení, špeciálne pri popáleninách od slnka, tráviaceho traktu a na podporu imunitného systému. Zatiaľ však nikto nedokázal jej schopnosť liečiť choroby.

Aloe pravá sa ako zmierňujúca a utišujúca protizápalová, proti bakteriálna a proti plesňová prísada pridáva do mnohých kozmetických prípravkov: šampóny, vody, krémy, čistiacie prostriedky a pod. Šťava z Aloe tvorí základ väčšiny piluliek a utišujúcich prostriedkov, ktoré prečisťujú a vysušujú prebytočné telesné tekutiny. Najväčší obsah liečivých látok majú rastliny staré 4-5 rokov – vtedy má listy dlhé cca 60 cm a pri korení široké cca 8 cm. Neznamená to, že mladé rastliny liečivé látky nemajú.

V minulosti nebola aloe vera tak dostupná. Naše babičky pestovali podobnú aloe s podobnými liečivými a pestovateľskými účinkami a to Aloe arborescens – aloa stromovitá, ktorá rástla až do výšky 150-200 cm. Listy sú užšie, tmavo zelené so zubatými okrajmi.

V minulosti boli používané synonyma Aloe barbadensis, Aloe vulgaris, Aloe Indica a pod. Pestovanie Aloe pravéj: Rozmnožuje sa z malých koreňových výhonkov vyrastajúcich zo spodnej časti materskej, ak sú aspoň niekoľko centimetrov vysoké.

Dá sa pestovať vnútri. Prospieva jej ak je obrátená na juh, na okne, kde je dostatok slnka, ale znáša aj čiastočný tieň. Vyberte črepník s drenážnou dierkou, alebo na dno nasypete 2,5 až 5 cm štrku. Pestujte v piesčitej pôde. Použite zeminy na pestovanie kaktusov. S pridaným perlitom, granitom. Aloe sa veľmi rýchlo rozrastie. Nezabúdajte, že s rastom rastliny by mal

rásť aj črepník. Vždy na jar alou prihnojíte stredne silným hnojivom na kvitnúce rastliny v pomere 10: 40: 10 / dusík – fosfor - draslík/. Počas letných mesiacoch môžete rastlinu vyniesť aj von. V lete musí byť pôda nasiaknutá vodou, s ďalším polievaným treba počkať, až kým celkom nevyschne. Aloe má plytký rozvetvený koreňový systém. Keď sa rozrastie zvolíte pri presádzaní radšej širší než hlbší črepník. V spodnej časti rastliny začnú po čase vyrastať malé výhonky. Ak Aloe pestujete vnútri môžete niekoľkokocentimetrové výhonky odrezať a zasadiť do ďalšieho črepníka.

Aloe nemá rada veľké horúčavy ani veľký chlad / pod 5 o C/ V zime odpočíva, stačí jej malé množstvo vody. Pri novej zálievke by mala byť zemina úplne suchá.

Ako oživiť neduživú rastlinu. Ak pestujete aloe v hlinenom črepníku vložte ju do ďalšej, väčšej nepórovitej nádoby do ktorej vlejete trochu vody tak, aby medzi črepníkom a nádobou prúdil vzduch. Vo väčšej miske musí byť stále voda, aloe už nezalievate. Týmto spôsobom neriskujete, že korene zhynú. Ak aloe rastie niekoľko rokov v tom istom črepníku, môže sa stať, že vyčerpá všetky živiny. Preto je potrebné rastlinu presadiť. Aloe sa dožíva cca 12 rokov.

6/ Postrek Roundup

Proti burine: jednolistovej – jednoročnej a dvojlistovej - viacročnej

Postrek posobí na burinu tak, že je postupne absorbovaný v listoch až dôjde do koreňa čím spôsobuje odumretie buriny. Prvý príznak zožltnutie a zvädnutie – za 7-10 dní, úplne vymretie po 3-4 týždňoch. Urýchlené vymretia spôsobuje slnko, vlhkosť a teplota.

Kedy a čo striekať:

1/ Na jar pred siatím alebo sadením. Po postreku neupravovať pôdu 3-4 týždne.

Postrek riediť : 1 liter postreku Roundup na 35-50 l vody.

2/ Na jar pred schádzaním rastlín keď je už zaburinené pole. U zemiakov cca 3 dní pred vychádzaním.

Riedenie: 1-2 litre postreku Roundup na 200-300 l vody.

Po postreku neupravovať pôdu.

3/ Obilniny vo fáze vyzretosti zrna cca 10-14 dní pred žatvou.

Riedenie: 1 liter Roundup na 35-50 litrov vody.

4/ Na jeseň po zbere úrody ak je pole zaburinené.

Riedenie: 1-1,25 ROUNDUP na 50-75 litrov vody

Po postreku neupravovať pôdu 3-4 týždne.

Postrek ROUNDUP nepoužívať na piesočnaté pôdy, vodné rastliny, striekať do vody.

Po postreku možno pestovať rastliny za 7-10 dní.

Postrek nie je škodlivý pre živočíchy a včely

Postrek nepoužívať na mokré rastliny. Najlepšie je ráno a podvečer. Nie je dobre za horúčavy. Nestrikať za vetra. Postrek stráca na účinnosti ak do 6-ich hodín po postriekaní začne pršať. Likvidácia zvyškov postreku možno vystriekaním na už striekanú plochu avšak až po 6-ich hodinách. Nestrikať rastliny, ktoré chceme chrániť.

Chrániť oči, pokožku, pri požití vyhľadať lekára. Obal likvidovať ako nebezpečný odpad.

7/ Kedy vyraziť na pole? Viete kedy je ten správny čas na jarné spracovanie pôdy? Pôda nesmie byť ani vlhká ani suchá. Ak je suchá plodiny slabo klíčia lebo nevyklíčia, ak je mokrá pridáme si prácu s drvením hrúd a taktiež plodiny zavalené mokrou hlinou pomalšie klíčia. Ako to zistíte? Stačí pevne stisnúť hrudku pôdy. Ak sa rozdrví je najvyšší čas vyraziť do záhrady. Ak sa rozpučí, ale zostane pohromade je pôda ešte vlhká, keď sa z nej urobí guľôčka je ešte mokrá.

Vypísal z literatúry: Krížek V. – taj. ZO SZZ Skalité